

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 2. 2010, č. j. 270/10, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2011, č. j. 9 A 75/2010 - 62,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Dne 2. 2. 2010 vydala žalovaná rozhodnutí č. j. 270/10, jímž žalobci určila advokáta podle § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, za účelem posouzení důvodnosti a přípustnosti podání ústavní stížnosti proti rozsudkům Nejvyššího správního soudu ve věcech sp. zn. 3 Ads 108/2009 a sp. zn. 3 Ads 109/2009, příp. za účelem jejího podání a zastoupení v řízení před Ústavním soudem.

Podáním ze dne 3. 3. 2010 adresovaným Krajskému soudu v Brně se žalobce domáhal přezkumu tohoto rozhodnutí. Krajský soud v Brně věc usnesením ze dne 17. 3. 2010, č. j. 30 A 23/2010 - 8, postoupil Městskému soudu v Praze. Městský soud v Praze žalobce dne 20. 5. 2010 vyzval, aby ve stanovené lhůtě uhradil soudní poplatek za řízení o žalobě, a poučil jej o možnosti požádat o osvobození od soudních poplatků. Na tuto výzvu žalobce reagoval tím, že městskému soudu zaslal vyplněné prohlášení o svých osobních, majetkových a výdělkových poměrech (č. l. 16 soudního spisu). Na základě tohoto prohlášení městský soud usnesením ze dne 2. 7. 2010, č. j. 9 A 75/2010 - 22, návrh žalobce zamítl podle § 36 odst. 3 s. ř. s. z důvodu, že jeho návrh zjevně nemůže být úspěšný.

Nejvyšší správní soud pak toto rozhodnutí městského soudu potvrdil rozsudkem ze dne 15. 12. 2010, č. j. 6 Ads 109/2010 - 46.

V navazujícím řízení tedy městský soud žalobce znovu vyzval k uhrazení soudního poplatku za řízení o žalobě, a to ve lhůtě do 7 dnů od doručení této výzvy. Výzva byla stěžovateli doručena dne 24. 2. 2011. Dne 18. 3. 2011 pak žalobce adresoval městskému soudu návrh na přerušení řízení podle § 48 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“), do doby vydání rozhodnutí v řízení vedeném pod sp. zn. 11 A 165/2010 o přezkoumání rozhodnutí žalované č. j. 426/10, kterým bylo shora uvedené určení advokáta ze dne 2. 2. 2010 zrušeno. Téhož dne byla městskému soudu doručena žádost žalobce o povolení posečkání s uhrazením soudního poplatku z důvodu, že žalobce nemá na jeho úhradu prostředky.

Městský soud vydal dne 4. 4. 2011 usnesení č. j. 9 A 75/2010 - 62, jehož výrokem I. zamítl návrh žalobce na přerušení řízení a výrokem II. řízení o žalobě zastavil.

Pokud jde o návrh na přerušení řízení, uvedl městský soud, že ač spolu rozhodnutí žalované č. j. 270/10 a č. j. 426/10 souvisejí, řeší zcela odlišnou skutkovou situaci, mají jiné právní účinky a jsou vydávány za odlišných podmínek. Soudní přezkum každého z nich tedy může podle městského soudu probíhat samostatně. Tento závěr městský soud dále podpořil argumentací Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 18. 11. 2010, č. j. 6 Ads 107/2010 - 47, podle kterého žaloba proti rozhodnutí o určení advokáta žalovanou zjevně nemůže být úspěšná, pokud v ní žalobce pouze polemizuje s podmínkami, které plynou přímo ze zákona a jimiž by musela být omezena činnost jakéhokoli advokáta, který by byl žalobci k poskytování právních služeb určen.

Žádost o povolení posečkání s úhradou soudního poplatku městský soud považoval za nepřípustnou, neboť podle něj institut posečkání s úhradou daně (poplatku) zakotvený v § 156 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, nelze v této fázi řízení aplikovat. Podle městského soudu lze daňový řád aplikovat pouze v případech, kdy zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v pozdějším znění, nestanoví jinak. Zákon o soudních poplatcích však stanoví jinak v § 9 odst. 1, v němž s nezaplacením soudního poplatku ve stanovené lhůtě spojuje jednoznačný důsledek v podobě zastavení řízení. Možnost domáhat se povolení posečkání úhrady poplatku je tím podle městského soudu vyloučena, neboť řádná úhrada poplatku je zákonem stanovenou podmínkou pro pokračování v řízení. Městský soud rovněž uvedl, že žádost žalobce nepředstavuje skutečnou žádost o posečkání s úhradou poplatku, neboť žalobce nedal žádným způsobem najevo, že po uplynutí určité doby hodlá soudní poplatek zaplatit. Z jeho strany se spíše jedná o účelovou žádost o zproštění povinnosti hradit soudní poplatek z důvodu nedostatku finančních prostředků. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku č. j. 6 Ads 109/2010 - 47 definitivně vyřešil otázku poplatkové povinnosti žalobce a žalobce nereagoval na navazující výzvu městského soudu k zaplacení soudního poplatku, městský soud řízení o žalobě zastavil.

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti tomuto rozhodnutí kasační stížnost, v níž zejména uvedl, že

a) rozhodnutím zdejšího soudu č. j. 6 Ads 109/2010 - 47 nebyla s definitivní platností vyřešena otázka poplatkové povinnosti žalobce,

b) jeho návrh doručený městskému soudu dne 18. 3. 2011 nebyl návrhem na spojení věcí, nýbrž na přerušení předmětného řízení, a že jej městský soud posoudil vágně,
c) městský soud nerozhodl o žádosti o povolení posečkání s úhradou soudního poplatku samostatným výrokem,
d) městský soud svou argumentaci ohledně posečkání s úhradou soudního poplatku dovedl *ad absurdum*, pokud shledal procesní stav marného uplynutí lhůty k zaplacení, tato lhůta navíc neuplynula, neboť byla přetržena procesními návrhy v březnu 2011,
e) způsob, jakým městský soud rozhodl – v témže rozhodnutí zamítl návrh na přerušení řízení a řízení zastavil – je protismyslný.

Na závěr stěžovatel požádal o odložení účinnosti napadeného usnesení městského soudu a o náhradu všech nákladů dosavadního řízení (poštovné, papír, inkoust).

Dříve, než Nejvyšší správní soud posoudil stěžovatelovo podání věcně, zkoumal, zda tato kasační stížnost splňuje všechny formální požadavky. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a osobou k tomu oprávněnou (§ 102 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že se u stěžovatele jedná o kasační stížnost mimo jiné proti rozhodnutí, jímž bylo řízení o žalobě zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku, netrval Nejvyšší správní soud na splnění podmínky povinného zastoupení v řízení o kasační stížnosti, neboť by došlo ke zbytečnému řetězení problému, který je předmětem tohoto soudního řízení (k tomu srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, všechna zde uvedená rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz).

Dále Nejvyšší správní soud konstatuje, že napadené rozhodnutí přezkoumá z hlediska naplnění kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., ačkoli sám stěžovatel své námitky pod některý ze zákonem stanovených důvodů blíže nepodřazuje (viz rozsudek ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS).

Pokud jde o výrok, jímž městský soud zamítl návrh na přerušení řízení, namítá stěžovatel, že jeho návrh byl skutečně návrhem na přerušení řízení, nikoli návrhem na spojení věcí, a že jako takový jej městský soud posoudil vágně. Touto kasační námitkou se tedy stěžovatel domáhá toho, aby byl zrušen výrok o zamítnutí jeho návrhu na přerušení řízení. Vzhledem k tomu, že se rozhodnutí o návrhu na přerušení řízení řadí mezi rozhodnutí, jimiž se upravuje vedení řízení, není tato kasační námitka podle § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. přípustná (k tomu srov. například i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2005, č. j. 3 Ads 40/2005 - 20).

Dále stěžovatel ve své kasační stížnosti uvádí námitky vztahující se k hrazení soudního poplatku za řízení o žalobě – stěžovatel jednak nesouhlasí se způsobem, jakým se městský soud vypořádal s jeho žádostí o povolení posečkání s úhradou soudního poplatku [námitky ad a), c) a e)] a dále napadá samotné zastavení řízení z důvodu marného uplynutí lhůty k zaplacení tohoto poplatku [námitka ad d)].

Stěžovatel jednak nesouhlasí se závěrem městského soudu, že jeho poplatková povinnost byla vyřešena rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 109/2010 - 47 ze dne 15. 12. 2010, jinak by se městský soud poplatkovou povinností nezabýval na č. l. 62 (napadené usnesení městského soudu). K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že v předmětném rozsudku konstatoval, že se stěžovatel ve své žalobě nebránil proti samotnému rozhodnutí žalované o určení advokáta, avšak proti upřesňujícímu vysvětlení a zákonným citacím o jednotlivých aspektech zastupování ustanoveným advokátem. Nejvyšší správní soud se zde tedy ztotožnil se závěrem městského soudu vyjádřeným v rozhodnutí ze dne 2. 7. 2010, č. j. 9 A 75/2010 - 22, že podaná žaloba zjevně nemůže být úspěšná, a postup městského soudu, který stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků, potvrdil. Nejvyšší správní soud tedy, jinak řečeno, stvrdil, že stěžovatel je účastníkem řízení, které podléhá poplatkové povinnosti a že na něj nelze aplikovat ani výjimku z této povinnosti upravenou v § 36 odst. 3 s. ř. s. (osvobození od soudních poplatků, doloží-li, že nemá dostatečné prostředky), neboť nesplňuje další podmínku, a to, že jeho návrh není zjevně bezúspěšný. S konečnou platností tak bylo rozhodnuto, že stěžovatel skutečně má povinnost uhradit soudní poplatek za řízení o žalobě, hodlá-li v řízení pokračovat. Navazující postup městského soudu představuje pouze další kroky směrem k vybrání soudního poplatku či zastavení řízení.

K námitce, že městský soud nerozhodl o žádosti stěžovatele o povolení posečkání s uhrazením soudního poplatku samostatným výrokem, Nejvyšší správní soud poukazuje na odůvodnění napadeného usnesení, podle kterého městský soud k této žádosti nepřihlížel, neboť ji považoval za nepřípustnou. Podle městského soudu nelze v dané fázi řízení institut posečkání s úhradou daně (poplatku) zakotvený v § 156 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, (dále jen „daňový řád“), aplikovat, neboť zákon o soudních poplatcích s marným uplynutím lhůty k zaplacení poplatku jednoznačně spojuje pouze zastavení řízení.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že subsidiární použití daňového řádu (dnes zákona č. 280/2009 Sb.) vyplývá jednoznačně z § 13 odst. 2 zákona o soudních poplatcích, podle kterého se *„při správě placení poplatků postupuje podle daňového řádu, pokud nestanoví tento zákon jinak*“. Citované ustanovení před novelou provedenou zákonem č. 281/2009 Sb., novely zákonů v souvislosti s přijetím daňového řádu, upravovalo institut posečkání samostatně, avšak z důvodové zprávy k citované novele vyplývá, že cílem legislativní změny bylo *„lépe a jednoznačněji upravit subsidiární použití zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, a daňového řádu v rámci zákona o soudních poplatcích*“ a posečkání zde bylo označeno jako *instrument obecného daňového procesu, u něhož není důvod pro speciální úpravu v tomto zákoně, neboť plně postačí subsidiární použití daňového řádu*.

Subsidiárním použitím daňového řádu je tedy do režimu zákona o soudních poplatcích vtažena úprava posečkání s úhradou daně (zde soudního poplatku) upravená v § 156 a násl. daňového řádu. Skutečnost, že zákonodárce s institutem posečkání v režimu zákona o soudních poplatcích počítal, vyplývá dále i z § 9 odst. 9 tohoto zákona (*„Penále, úrok z prodlení ani úrok za dobu posečkání s placením poplatku, stanovené zvláštním právním předpisem upravujícím správu daní a poplatků, se neuplatňují.*“) a z položky 31 sazebníku soudních poplatků, který za žádost o povolení posečkání s úhradou poplatku nebo o povolení zaplacení poplatku ve splátkách stanoví soudní poplatek.

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval tím, zda byla stěžovatelova žádost o posečkání s úhradou soudního poplatku přípustná s ohledem na fázi řízení, v níž ji podal, neboť městský soud (poněkud nejednoznačně a bez dalšího upřesnění) v odůvodnění napadeného usnesení uvedl, že institut posečkání nelze *v této fázi řízení* aplikovat. Stěžovatel o posečkání požádal poté, co byla jeho žádost o osvobození od soudních poplatků zamítnuta usnesením, které bylo následně potvrzeno i Nejvyššímu správním soudem. Podle Nejvyššího správního soudu však nic nebrání tomu, aby účastník řízení požádal o posečkání s úhradou poplatku i za takové situace – institut posečkání slouží právě k tomu, aby v situaci, kdy je poplatková povinnost nevyhnutelná, ji bylo možné alespoň oddálit. Stěžovatel však požádal o posečkání až poté, co marně uplynula další lhůta k úhradě soudního poplatku, která mu byla uložena městským soudem v navazujícím řízení (výzva mu byla doručena dne 24. 2. 2011, sedmidenní lhůta uplynula dne 3. 3. 2011 a stěžovatel doručil městskému soudu žádost o posečkání dne 18. 3. 2011). Otázkou tedy spíše zůstává, zda stěžovatel nepodal svou žádost opožděně, pokud tak učinil 15 dnů po marném uplynutí lhůty pro zaplacení poplatku. Tato otázka by však byla na posouzení městského soudu v případě, že by k žádosti o povolení posečkání přihlédl. Městský soud tak však neučinil, a tím zatížil své rozhodnutí vadou, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé a ke které Nejvyšší správní soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud však konstatuje, že posečkání s úhradou soudního poplatku je institutem zcela nenárokovým, nacházejícím se v diskreci rozhodujícího soudce. Za situace, kdy tentýž soudce posoudil žalobu stěžovatele jako zjevně bezúspěšnou a z toho důvodu zamítl návrh na osvobození od soudního poplatku, lze mít důvodně za to, že pokud by přistoupil k posouzení žádosti o povolení posečkání s úhradou soudního poplatku, postupoval by obdobně. Nejvyšší správní soud navíc ze své úřední činnosti zjistil, že v posuzované věci již odpadl samotný předmět řízení – Ústavní soud ČR usnesením sp. zn. I. ÚS 656/2010 ze dne 12. 3. 2010 odmítl obě ústavní stížnosti stěžovatele, pro které mu byl napadeným rozhodnutím žalované určen advokát, čímž se celý spor stal bezpředmětným.

Z těchto důvodů má Nejvyšší správní soud za to, že shora popsaná vada řízení nemohla mít vliv na zákonnost napadeného soudního rozhodnutí, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 zamítl.

Stěžovatel v kasační stížnosti požadoval odložit účinnost napadeného usnesení městského soudu. Nejvyšší správní soud o tomto návrhu vzhledem k bezodkladnému rozhodnutí ve věci samé samostatně nerozhodoval.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 s. ř. s. nenáleží. Žalovaná nárok na náhradu nákladů tohoto řízení neuplatnila a ani ze správního spisu nevyplynulo, že by jí vznikly náklady nad rámec její běžné úřední činnosti, proto jí Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. srpna 2011

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu